

Handläggare: Gunilla Jalmarsson
Telefon: 08-508 12 311

Till
SDN 2007-10-25

Ersättningsmodell för vård- och omsorgsboenden i ett valfrihetssystem. Svar på remiss

Dnr: 320-3446/2007

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

BrittMarie Kyndel
Stadsdelsdirektör

Claes Lagergren
Avdelningschef

Sammanfattning

I budgeten för 2007 har kommunfullmäktige beslutat att valfriheten ska öka med bland annat prioritet inom äldreomsorgen. Från och med den 1 juli 2008 införs ett valfrihetssystem inom vård- och omsorgsboende för äldre. I remissen "Ersättningsmodell för vård- och omsorgsboenden i ett valfrihetssystem" föreslår stadsledningskontoret att vårdbehovet för vård- och omsorgsboende bedöms i tre ersättningsnivåer med en fast ersättning samt en modell för att mäta/skatta det individuella behovet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom beställaravdelningen för funktionshindrade och äldre i samråd med utföraravdelningen för äldre och ekonomi, upphandling och stadsmiljö. Förvaltningen har även haft samråd med utsedda ledamöter från stadsdelsnämndens pensionärsråd och information om ärendet lämnades på sammanträdet 2007-10-16.

Bakgrund

I budgeten för 2007 har kommunfullmäktige beslutat att valfriheten ska öka med bland annat prioritet inom äldreomsorgen. Från och med den 1 juli 2008 införs ett valfrihetssystem inom vård- och omsorgsboende för äldre.

Förnyelseavdelningen inom stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag på ”Ersättningsmodell för vård- och omsorgsboenden i ett valfrihetssystem”, se bilaga. I ärendet redovisas en ersättningsmodell för vård- och omsorgsboende exklusive, servicehus, korttidsboende och profilboende. Förslaget innehåller en modell för ersättningssystem samt en metod för att mäta vårdbehovet för den enskilde. Ett förslag på antal ersättningsnivåer redovisas i ärendet men ej några fastlagda nivågränser. Beslut om ersättningens storlek kommer att fattas i särskilt ärende och fastställas av kommunfullmäktige årligen i samband med budget.

Fakta i ärendet

För att ta fram ett ersättningssystem för Stockholms stad har stadsledningskontoret sett över följande inom vård- och omsorgsboenden i egen regi, entreprenad och ramavtalsupplagade platser:

- Ersättningssystem
- Vad ska ingå i ersättningen
- Ersättningens storlek

Den modell Nacka använder har varit vägledande i arbetet med att ta fram ett ersättningssystem. Enligt denna modell används fyra mätinstrument för att mäta/skatta det individuella vårdbehovet:

- **Aktivitetsförmågan** mäts genom att bedöma vårdtagarens förmåga att självständigt klara de dagliga aktiviteterna. Den metod som valts är ADL-trappan, Katz-index av Hulter-Åsberg. Trappan består av tio ADL-aktiviteter, i ersättningssystemet mäts steg 5-10, d v s personlig vård, badning, på- och avklädning, toalettbesök, förflyttning, kontinens och födointag.
- **Berger-skalan** används som ett instrument för att gradera mentala störningar vid neurologiska sjukdomar.
- **Psykisk status** skattar de behov av hjälp och trygghetsskapande insatser en person är i behov av på grund av sin psykiska status.
- **Medicinska insatser** är en skala som graderar vilken medicinsk omvårdnad, vård och/eller rehabilitering den boende har behov av.

Nackas modell utgår ifrån att äldre personer har olika behov av vård och omsorg och att kostnaderna för insatserna varierar. Mätinstrumenten skattar därför den enskildes behov av vård och omsorg inom ovanstående områden. Resultatet från vårdbehovsmätningarna redovisas i ett system med 8 poängsatta vårdnivåer. Höga poäng kräver mera resurser för att tillgodose den enskildes behov.

Mätningarna utförs genom att intervjua ansvarig sjuksköterska och den omvårdnadspersonal som har bäst kunskap om den enskilde. Information kan även inhämtas via den dokumentation som finns kring den enskilde.

För att få en uppfattning om hur stort vårdbehov (vårdtyngd) som föreligger bland äldre personer boende på Stockholms vård- och omsorgsboenden i egen regi har vårdbehovsmätningar gjorts enligt ovanstående modell. Knappt 60% av de äldre förväntas ha ett vårdbehov som ligger inom vårdnivå 3-5. Mätningarna visar att äldre personers vårdbehov i Stockholm har en liknande spridning som inom Nacka.

En av kommunfullmäktiges uttryckta förutsättningar för ett valfrihetssystem är att kostnaderna för stadens äldreomsorg inte får öka. Vid framtagandet av ersättningsnivåerna har stadsledningskontoret därför sett över nuvarande kostnader för vård- och omsorgsboende.

För att kunna beräkna effekten av de ersättningsnivåer som stadsledningskontoret kommer att föreslå genomförs vårdbehovsmätningar på samtliga äldre personer på 11 vård- och omsorgsboenden.

Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna för äldreomsorgen. Stadsdelsnämnderna kommer att erhålla medel utifrån dagens resursfördelningssystem. Stadsdelsnämnderna betalar sedan den av kommunfullmäktige beslutade ersättningen till respektive vårdgivare.

Stadsledningskontoret föreslår bland annat följande:

- Vårdbehovet bedöms i tre ersättningsnivåer.
- Vårdbehovsmätningar görs enligt den modell som utarbetats i Nacka. Mätinstrumenten omfattar flera områden som bedömer den enskildes omvårdnadsbehov och återger därmed också väl kostnaden för detsamma.
- Ersättningen betalas ut från och med den dag den enskilde flyttar in till och med den dag han eller hon flyttar eller avlider. Den ersättning som utgår ska täcka alla kostnader avseende vård och omsorg.

- Utförare på ramavtal ersätts med en schablonersättning för lokal- och verksamhetsytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyreskostnaderna inom stadsdelsförvaltningarna.
- Vid försäljning av platser till annan stadsdelsnämnd och kommun ges säljande stadsdelsnämnd möjlighet att ta ut hyreskostnad för dessa platser.
- Utförare, oavsett regiform, erhåller ersättning ett antal dagar efter avflyttning eller dödsfall.
- Vid tillfälliga sjukhusinläggningar föreslås utföraren under tiden få behålla den enskildes ersättningsnivå exklusive ersättning för kost.

Förvaltningens förslag och synpunkter

Förvaltningen är positiv till stadsledningskontorets förslag på tre ersättningsnivåer för vård- och omsorgsboende. Det är att föredra så få nivåer som möjligt för att minska på behovet av ommätningar. Stadsledningskontorets uppfattning om att det finns stora fördelar med att använda ett beprövat ersättningsystem delar förvaltningen. Vidare instämmer förvaltningen i att det är viktigt med utbildning i de nya arbetsuppgifterna med vårdbedömningar och att det finns framtagna rutiner i mätmetoden.

Förvaltningen har följande synpunkter:

Ersättningsnivå 2 bör omfatta fler äldre personer. I det preliminära förslaget finns det en risk för att det uppstår diskussioner om enskildas placeringar i nivå 2 eller 3 eftersom gränsen inte är tillräckligt skarp. Förvaltningen föreslår därför en justering av gränsen mellan nivåerna så att nivå 2 omfattar en något högre poängsättning och att ersättningen justeras därefter.

Kvarboendepincipen finns redan idag. Det är ytterst sällan någon enskild flyttar från ett vård- och omsorgsboende till ett annat på grund av ett utökat hjälpbehov. Om en flyttning sker beror det oftast på att den enskilde utvecklat en demenssjukdom. Länsstyrelsen påtalar också vid tillsynsbesöken det olämpliga i att ha blandade målgrupper och kräver åtgärder för detta.

Den erfarenhet som finns inom förvaltningen av mätmetoden är att de dementas behov av personalinsatser inte kommer fram i poängsättningen. Enskilda med demens diagnos hamnar vanligtvis i de låga bedömningsnivåerna eftersom de är fysiskt rörliga och aktiva. För att driva ett gruppboende för denna kategori av dementa krävs en hög personaltäthet och tillräcklig ersättning för detta ges inte i den föreslagna ersättningsmodellen.

Den uppfattning om att utförarens ekonomi blir mera förutsägbar ställer sig förvaltningen tveksam till eftersom personalbemanningen blir svårare att planera med tre ersättningsnivåer.

Den föreslagna ersättningsmodellen kräver mycket administration vid avflyttning och dödsfall. Risken är stor att det blir felaktigheter i verksamhetssystemet. Förvaltningen föreslår att ersättningen upphör vid avflyttning och dödsfall samt att kompensation till utföraren för tomma platser ges som en schablon i dygnersättningen.

Vilka kostnader som ska ingå i ersättningen för vård och omsorg respektive hyresdelen framgår inte av ärendet men detta måste tydligt framgå i det ärende som ska tas fram om ersättningens storlek. Detta för att i framtiden undvika diskussioner om kostnader i ”grå zonen” mellan beställare och utförare.

Det finns en risk för att incitamentet för om- ny och tillbyggnad av vård- och omsorgsboende försvinner då förvaltningarna endast får ta ut en schablonersättning för lokalkostnader av beställande stadsdelsförvaltning. Ett förslag bör därför utarbetas på hur stadsdelsnämnderna ska kompenseras för höga hyreskostnader på grund av byggnation och/eller ombyggnation av vård- och omsorgsboenden.

Bilaga

”Ersättningsmodell för vård- och omsorgsboenden i ett valfrihetssystem”

Dnr: 320-3446/2007